

Zichzelf kunnen zijn

Enkele beschouwingen over homo's, lesbiennes en samenlevingscontracten

Dirk De Meirleir

SEVI-stafmedewerker

Machopraat

"De pederasten tellen met hoevelen ze zijn en merken dat ze een machtige groep in onze staat zijn. De pederasten tellen met hoevelen ze zijn en merken dat ze een macht binnen de staat vormen. Alleen de organisatie ontbrak nog, maar die bestaat in het geheim blijkbaar ook al. En omdat ze in alle oude en zelfs nieuwe partijen belangrijke mannen als vertegenwoordigers hebben, kan de overwinning ze niet ontgaan. Van nu af aan is het motto: 'Oorlog aan de voorste, vrede met de achterste lichaamsopeningen'. Gelukkig zijn we beiden te oud om te hoeven vrezen dat we bij de overwinning van deze partij, de overwinnaars lichamelijk van dienst zullen moeten zijn. Maar de jongere generatie! Dat kan overigens ook alleen maar in Duitsland dat zo'n knaap naar voren treedt, die smeerlapperij in een theorie omzet en zegt 'Kom maar binnen' enzovoort. Jammer genoeg durft hij nog niet openlijk uit te komen voor wat hij is en moet hij in het openbaar nog altijd 'van voren' pretenderen, zij het dan niet 'van voren erin' zoals hij een keer per vergissing zei. Maar wacht maar eens af, als het Noordduitse wetboek van strafrecht de 'rechten van het achterste' eenmaal heeft erkend, dan spreekt hij andere taal. Ons, arme 'van voren'-mensen, met ons kinderlijke verlangen naar vrouwen, zal het dan niet glad zitten."

Nee, dit is geen citaat van één of andere duistere voorouder van Karel Dillen, maar wel een citaat uit een brief van 22 juni 1869 van Friedrich Engels gericht aan Karl Marx [1]. Ik heb niet de maoïstische gewoonte te strooien met citaten, maar dit stukje verlicht proza mocht ik de lezer niet onthouden. Het maakt immers verschillende dingen duidelijk.

Homohaat

Ten eerste waren ook de grondleggers van het socialistische gedachtegoed niet immuun voor homohaat. Mannen die hun tijd ver vooruit waren, die van een groot analytisch vermogen getuigden en zich belangeloos ingezet hebben voor de rechten van de arbeiders, waren toch volledig ingebed in de morele dogma's van hun tijd. Studies over de macho-behandeling die Karl Marx reserveerde voor zijn echtgenote onderstrepen dit nog meer. De eeuwen onderdrukking die er liggen tussen de periode dat de vroeg-christelijke kerk religieuze ceremonies organiseerde om de liefdesrelatie tussen twee mannen te vieren en de ontvoogding van de werkende klasse aan het einde van de negentiende eeuw hebben hun werk grondig gedaan. De afkeer en de diepe vrees voor de gevoelswereld die men niet kent of voor zichzelf niet wil aanvaarden, is diep doorgedrongen in elke vezel van onze maatschappij. Ook socialisten zijn daar niet immuun voor.

Ten tweede is het duidelijk dat Engels de macht van belangrijke homomannen in alle oude en zelfs nieuwe partijen, fel overschatte. Een dergelijke overschatting is overigens kenmerkend voor discriminerende gevoelens. Bestaat er immers ook geen theorie over almachtige joden die overal een vinger in de pap hebben? Enkele jaren na deze bewuste correspondentie tussen Friedrich en diens goede vriend Karl, in 1871 om precies te zijn, werd paragraaf 175 van het Pruisische strafrecht, waarin seksuele handelingen tussen mannen strafbaar worden gesteld, van kracht in het hele Reich. In de jaren van de nazidictatuur kwamen zo'n 15.000 Duitse homo's om in concentratiekampen. Ze werden er opgesloten op basis van dezelfde paragraaf. Omdat ze be-

schouwd werden als zuivere criminelen is een officiële erkenning van dit aspect van de holocaust uitbleven. Ook vandaag nog worden in tientallen landen verspreid over de hele wereld, van Oost-Europa tot Zimbabwe, vele duizenden homo's en lesbiennes gediscrimineerd, opgesloten en vervolgd. En toch duurde het tot september 1991 voor Amnesty International officieel mensen die omwille van hun seksuele geaardheid gevangen worden gezet, erkende als gewetensgevangenen.

Het doen en laten

Maar kom, laten we niet al te zwartgallig doen. Het betert met de tijd, de tendens is gekeerd. De dag dat heel Vlaanderen geshockeerd achterover viel toen Will Ferdy op televisie kwam vertellen dat hij "verkeerd" was, ligt ondertussen reeds een dikke twintig jaar achter ons. Sinds december 1991 is homoseksualiteit geschrapt uit de lijst van ziekten van de Wereldgezondheidsorganisatie. Bijgevolg is het niet langer 'politiek correct' luidop te verkondigen dat homoseksualiteit abnormaal of ziekelijk is, althans in de Westerse wereld. Homo's mogen niet gediscrimineerd worden, dat vindt de Raad van Europa en het Europese Parlement. De Paus vindt dat die homo's maar moeten doen zoals hij: ze mogen het zijn, maar ze mogen het niet doen.

Het langzaam verbeterende maatschappelijk klimaat en de shock van de aidsepidemie hebben de homo's en lesbiennes wakker geschud. De moderne homobeweging ontstond in het begin van de jaren zestig en kende eind jaren tachtig, mede door de impact van aids een geweldige groei in leden en organisatiestructuren. Zo is de International Lesbian and Gay Organisation op enkele jaren tijd uitgegroeid tot een organisatie met meer dan 300 lidorganisaties.

Ook in het dagelijkse leven ziet men dat homo's en lesbiennes meer en meer zichzelf kunnen en durven zijn. In Nederland schatte men in 1989 het totale aantal samenwonende homo's en lesbiennes op 35.000 koppels, of 8,5% van het totale aantal ongehuwd samenwonenden. In Duitsland schatte het federale departement voor huisvesting dat 50% van de homo's en lesbiennes een stabiele relatie hebben. Angelsaksische en

Scandinavische bedrijven geven dezelfde bedrijfsvoordelen aan de partners van hun homoseksuele werknemers als deze die de heteroseksuele werknemers ontvangen. Reclamebureaus ontdekken de homoconsument en stemmen campagnes voor sommige produkten af op het homo gezin.

Schone schijn

Betekent dit nu dat er geen problemen meer zijn? Een retorische vraag natuurlijk. Inderdaad, er wordt nog gediscrimineerd door homofoben. Zo weigert Vlaanderens grootste regionale krantengroep al geruime tijd advertenties van de homobeweging op te nemen. En verder zijn er natuurlijk de pesterijen, de achterstelling in de beroepsloopbaan, het geweld en allerlei administratieve regelingen die van het bestaan van een relatie tussen twee mensen van hetzelfde geslacht nog nooit gehoord hebben. En dan blijft er natuurlijk de meest ernstige discriminatie: namelijk dat je relatie in de ogen van de wet totaal onbestaande is. Als de homobeweging zich afreegeert, dan is dat omdat ze het kotsbeu is dat dergelijke discriminaties afgedaan worden als onbelangrijk, omdat ze het kotsbeu is dat jaar na jaar een generatie jonge homo's en lesbiennes een psychische lijdensweg doormaken voor ze hun geaardheid durven accepteren en openbaren. Als ze er al doorgeraken; het verhaal eindigt nog al te vaak in zelfmoord of in een ongelukkig huwelijk, in schijn en bedrog.

De homobeweging eist gelijke rechten. Niet meer en ook niet minder. Ze wil dat homo's en lesbiennes braaf, ongestoord en ongediscrimineerd hun eigen leven kunnen leiden. Hiervoor zijn wettelijke maatregelen noodzakelijk. Deze maatregelen moeten bestaande discriminaties opheffen en een duidelijk signaal geven aan volgende generaties dat ze ongestoord zichzelf kunnen zijn.

Noorwegen, Denemarken, Zweden, Nederland en Ierland hebben in de loop van de jaren tachtig wettelijke regelingen ingevoerd die discriminatie tegen homo's verbieden. In België ligt er al meer dan tien jaar een SP-wetsvoorstel ter tafel. Kan er nu eindelijk eens wat spoed achter de zaak gezet worden? Of is het toch niet zo belangrijk? Als men de non-discriminatielijndoorzet,

dan moet ook het huwelijk opengesteld worden voor homo's en lesbiennes. *The Economist* van 6 januari 1996 zag dit in en pakte uit met een pleidooi voor het openstellen van het huwelijk.

De overgrote meerderheid van de homo's en lesbiennes willen echter van het huwelijk niet weten. Dit instituut, dat reeds eeuwen symbool staat voor de discriminerende heteromaatschappij, hoeven ze niet. Een groep opteert dan ook voor de individualisering van rechten. Deze techniek kan in verschillende takken van het recht werken, maar op gebieden als immigratie, nationaliteit en erfrecht biedt hij geen oplossing, noch voor hetero's, noch voor homo's. Bovendien ontbreekt de voor velen belangrijke erkenning en viering van hun liefdesrelatie.

Samenlevingscontract

De homobeweging heeft dan ook gekozen voor de erkenning van een samenlevingsstatuut voor homo's en lesbiennes. Denemarken, Zweden en Noorwegen hebben reeds zo'n samenlevingsstatuut dat enkel openstaat voor partners van hetzelfde geslacht. Ook in Nederland en België wordt er nu druk over gepraat. In onze landen bij de Noordzee proberen progressieve politieke partijen daarbij twee vliegen in één klap te slaan. Er is immers het fenomeen van het stijgend aantal hetero's dat samenwoont en niet huwt. Die kunnen we dan toch meteen ook in een dergelijk samenlevingsstatuut onderbrengen?

De homobeweging vindt deze idee terecht prachtig. Waarom zouden de heteroseksuelen gediscrimineerd moeten worden? Bovendien vermindert dit de kans dat homo's en lesbiennes in een apart statuut terechtkomen, waardoor ze afgezonderd raken. Het blijkt echter dat de heterobeweging (te) weinig druk uitoefent om in een dergelijk statuut opgenomen te worden. Biedt het huwelijk dan toch die ultieme vluchtmogelijkheid? Een pak orthodox denkende medemensen vindt dat een samenlevingsstatuut voor hetero's een al te groot gevaar inhoudt voor het huwelijk. Moeten België's homo's en lesbiennes nog enkele jaartjes wachten tot er een politieke meerderheid is voor een heterostatuu? Ik denk dat homo's en lesbiennes in hun samenlevingsstatuut wel een plaatsje vrij zullen houden voor de hetero's, wanneer deze uit hun discussie geraakt zijn.

Ten slotte kan ik diegenen die, zoals Friedrich, bevreesd zijn dat homo's van hun maatschappelijke erkenning misbruik zullen maken om ongewenste avances te maken, geruststellen. Eén tak van de wetgeving die juist wél rekening houdt met homo's en lesbiennes is deze die verkrachting en ongewenste seksuele intimiteiten bestraft.

[1] Voor wie het wil nakijken: Engels aan Marx, brief van 22 juni 1869. In: Karl Marx en Friedrich Engels, *Werke* 32, Berlijn, Dietz Verlag, 1965, blz. 324-325. Geciteerd in Ricard Plant, *De Roze Driehoek. De nazi-vervolging van homoseksuelen*, Uitgeverij Veen, Utrecht-Antwerpen, 1987, blz. 44-45.